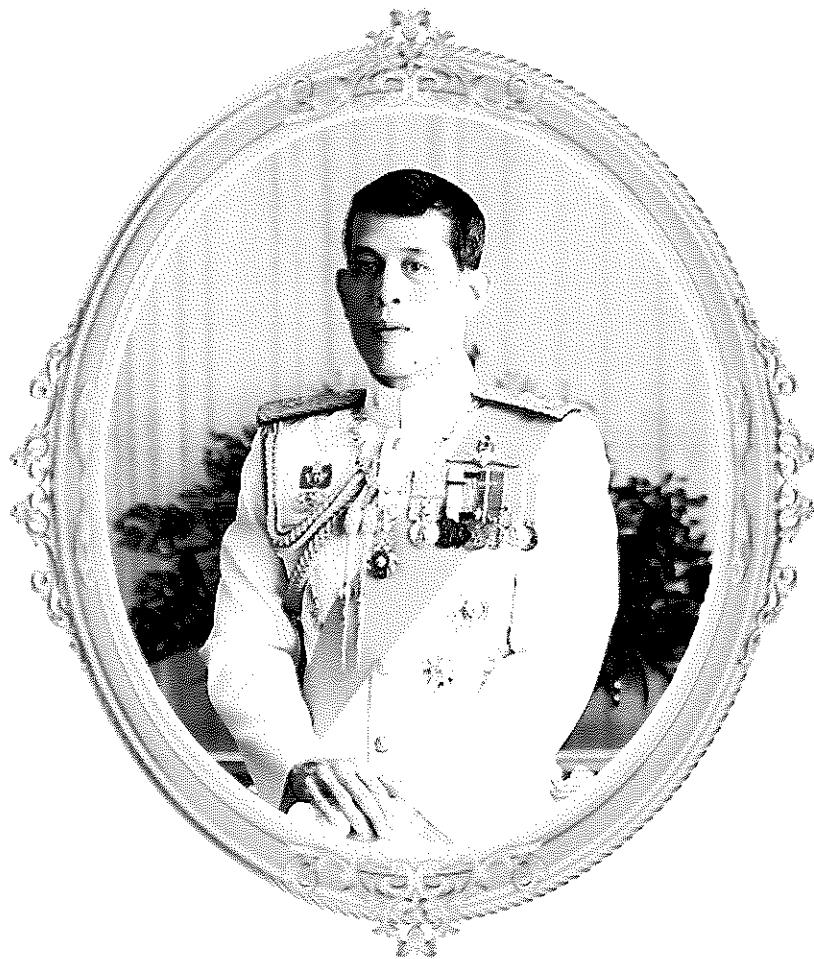

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

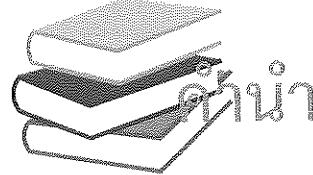

พระบรมราชูปถัมภ์ด้านการศึกษา
ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

รัชกาลที่ ๑๐

การศึกษาต้องมีสิริราชพัณฑุณให้กับผู้เรียน ๕ ด้าน

๑. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
๒. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม
๓. มีงานทำ มีอาชีพ
๔. เป็นพลเมืองดี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ ได้ทรงพระราชนครินทร์ให้เป็นสถาบันแห่งการศึกษาเพื่อมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เกียรติข้องได้น้อมนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผล ซึ่งประกอบด้วยแนวพระราชดำริ ๕ ประการ คือ ประการแรก การมีทักษัณติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ประการที่สอง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม ประการที่สาม การมีงานท า-มืออาชีพ และประการสุดท้ายคือการเป็น พลเมืองดี ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการของ การจัดการศึกษาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ว่าการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อ พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรม และ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบาย ให้หน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดได้นำไปเป็นหลักในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕ ได้ดำเนินโครงการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน ตามพระราชดำริ ๕ ประการ คือ ประการที่สอง การจัดการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ สู่การปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมบุคลากรภายในสถาบัน และบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาในสังกัดทั้ง ๗ แห่ง และผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี มีพื้นฐาน ชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม และเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน ตามพระราชดำริ ๕ ประการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ สู่ การปฏิบัติ รวมถึงสืบสานแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ทุกคนได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดย ใช้หลักธรรมาภิบาล คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานตามพระราชดำริ ๕ ประการ ด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ สู่การ ปฏิบัติจะเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการศึกษาด้านอาชีวศึกษาของประเทศไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน ทรัพยากรบุคคลทางด้านการศึกษาให้มีคุณภาพ ขยายผลสู่สถานศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อสร้างนักศึกษาอุปถัมภ์ ตลาดแรงงานให้เป็นคนดีและพัฒนาให้เป็นคนเก่ง ตามรอยพระยุคลบาท อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

คณะผู้จัดทำ
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕

สารบัญ**หน้า****ส่วนที่ ๑**

หลักการและเหตุผล	๑
การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร	๒

ส่วนที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี	๓
แนวคิดเรื่องหลักธรรมาภิบาล	๔
ความหมายของหลักธรรมาภิบาล	๕
องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล	๗
ความสำเร็จในการสร้างระบบธรรมาภิบาล	๙
ลักษณะของ “ธรรมาภิบาล”	๑๐
ความสำเร็จในการสร้างระบบธรรมาภิบาล	๑๑
ประโยชน์ของธรรมาภิบาล	๑๑

ส่วนที่ ๓

การนำระบบบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีสู่สถาบันฯ	๑๔
คุณสมบัติของผู้นำ	๑๕
รูปแบบของผู้นำ	๑๖

ส่วนที่ ๔

สรุปและข้อเสนอแนะ	๑๘
สรุปผล	๑๙
ข้อเสนอแนะ	๑๙

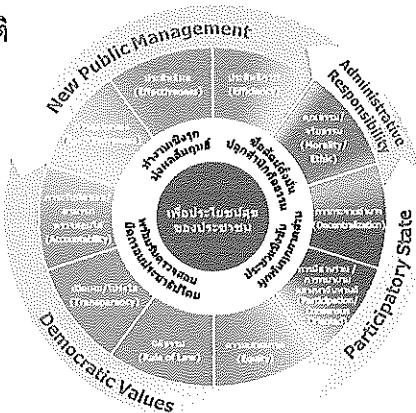
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔

ส่วนที่ ๑

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยแม้จะมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ที่ได้บัญญัติหลักธรรมาภิบาลไว้อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้น ใช้ก็ไม่ได้ทั้งหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่ยังนำมานับถือต่อไปโดยตลอดเป็นการยืนยันว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่ใช้คู่กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยประเทศไทยได้นำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้ หลังจากที่ประเทศไทยได้ประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างหนักใน พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกอบกับมีการประการศิริรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ด้วยขณะนั้นสังคมไทยได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลที่ได้นำไปใช้ในการบริหารภาครัฐ ทำให้การบริหารภาครัฐดีขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะรัฐบาลเมื่อจะจัดทำนโยบายต่าง ๆ ก็ต้องคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล

ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้มีความรับผิดชอบ เกิดความคุ้มค่า เป็นไปตามหลักนิติธรรม รวมทั้งการต่อต้านปัญหาคอร์รัปชันที่แพร่ระบาดอยู่ในสังคมไทย เมื่อการบริหารภาครัฐดีขึ้นทำให้มีการเปลี่ยนแปลงมากมายในหน่วยงานภาครัฐส่งผลให้ภาคส่วนอื่น ๆ ของสังคมไทยขับเคลื่อนไปด้วยกันได้ สำหรับภาคเอกชนก็มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้ทำให้องค์กรธุรกิจ หรือบริษัทมหาชน์จำกัด มีผลประกอบการของบริษัทดีขึ้นภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๔๐ ทำให้บริษัทฟื้นตัวจากการขาดทุนปัจจุบันภาคเอกชนโดยเฉพาะบริษัทที่เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์มีคะแนนรื่องการมีธรรมาภิบาลอยู่ในอันดับดีส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในประเทศไทยอย่างไรก็ตามประเทศไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาต่อไปเพื่อก้าวให้ทันโลกในทุก ๆ ด้าน เพื่อรองรับความต้องการของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับเรื่องหลักธรรมาภิบาลมากขึ้น เพราะเป็นหลักการสมัยใหม่ซึ่งประเทศไทยพัฒนาแล้วได้นำมาใช้เป็นหลักในการบริหารภาครัฐหรือการประกอบธุรกิจของบริษัทเอกชนต่างๆ และการเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาในเชิงคุณภาพมากขึ้น ในภาคเอกชนบริษัทที่เติบโตในตลาดหลักทรัพย์จะต้องบริหารให้มีหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้ถือหุ้น และต้องดำเนินธุรกิจที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย หลักธรรมาภิบาลจึงถูกนำมาใช้เป็นหลักในการบริหารภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนเพื่อให้เหมาะสมกับหน่วยงานนั้น ๆ และสภากาชาดไทยที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร

การบริหารงานในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้น จะเน้นที่การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคงไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความมั่นใจในองค์กรว่าสามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้ในระยะยาว การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้น เพื่อให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากสังคม ปัจจุบันการบริหารงานในสถาบันฯ ได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินงาน ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในหน่วยงาน ก็เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือครั้งที่ร้าว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริต คอรัปชันของหน่วยงานภาครัฐจะลดลง ซึ่งสิ่งที่จำเป็นในการบริหารงานของหน่วยงานในภาครัฐ ได้แก่

๑. การรับผิดชอบตรวจสอบได้
๒. ความโปร่งใส
๓. การปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบ
๔. การสร้างการมีส่วนร่วม
๕. การสร้างกรอบทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
๖. การตอบสนองที่ทันการ
๗. ความเห็นชอบร่วมกัน
๘. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๙. ความเสมอภาคและความเกี่ยวข้อง

๑. ความรับผิดชอบตรวจสอบได้

ความรับผิดชอบ คือ บุคคล องค์การ และผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจ ซึ่งหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงาน ต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะเกี่ยวกับการกระทำการทุกกรรม หรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ ความรับผิดชอบที่กล่าวมา หมายถึง การเปิดเผยข้อมูล การมีความยุติธรรม ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค และตรวจสอบได้ โปร่งใส และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย

๒. ความโปร่งใส

ความโปร่งใส หมายถึง การตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ อยู่บนภูมิฐานของการเปิดเผยข้อมูล การดำเนินงานของสถาบันฯ ในด้านนโยบายต่าง ๆ นั้น สาธารณะสามารถรับทราบ และมีความมั่นใจได้ว่า การดำเนินงานของสถาบันฯ นั้นมาจากความตั้งใจในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของนโยบายภาครัฐ

๓. การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ

การท่ององค์กรภาครัฐใช้อำนาจหน้าที่ หรือการแสวงหาผลประโยชน์ในทางส่วนตัว เหล่านี้ถือเป็นการทุจริต และการประพฤติมิชอบทั้งต่อองค์กรภาครัฐเองและองค์กรในภาคเอกชน การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานและการทำให้เกิดความโปร่งใส รวมไปถึงการปฏิรูประบบราชการจะเป็นเครื่องมือในการปราบปรามการฉ้อฉล และเสริมสร้างธรรมาภิบาล

๔. การสร้างการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน ในสถาบันฯ ประชาชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามายืนหน้าที่ในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย มีส่วนร่วมในการควบคุมการปฏิบัติงานของสถาบัน การมี

ส่วนร่วมจะก่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบ และเรียกร้องในการนี้ที่เกิดความสงสัยในกระบวนการทำการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี

๕. การมีกฎหมายที่เข้มแข็ง

ธรรมาภิบาลมีพื้นฐานการดำเนินการอยู่บนกรอบของกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการให้ความเสมอภาคเท่าเทียม และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีกฎหมายที่เข้มแข็ง มีการระบุการลงโทษที่ชัดเจน และมีผลบังคับใช้ได้จะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาระบบการปกครองเพื่อป้องกันการละเมิดหรือฝ่าฝืน การมีระบบกฎหมายที่ดีจะส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม

๖. การตอบสนองที่ทันการ

ธรรมาภิบาล หมายถึง การให้การตอบสนองที่ทันการต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในเวลาที่ทันการ

๗. ความเห็นชอบร่วมกัน

สังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ธรรมาภิบาลจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความต้องการที่แตกต่าง ให้อยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวมและขององค์การเป็นหลัก

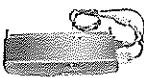
๘. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในหลักธรรมาภิบาลนั้น ต้องการให้มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

๙. ความเสมอภาคและความเกี่ยวข้อง

หลักธรรมาภิบาลจะเน้นให้บุคลากรทุกคนในสถาบันฯ รู้สึกมีส่วนร่วมหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์การ บุคคลสามารถมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมหลักที่จะช่วยสร้างความเติบโตให้กับสถาบัน

ส่วนที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี

แนวความคิดเรื่องหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

แนวคิดนี้ถูกนำเสนอเป็นครั้งแรกโดยองค์กรระหว่างประเทศ คือ ธนาคารโลก และองค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติซึ่งมีความหมายสำคัญ คือ ระบบโครงสร้างและกระบวนการต่าง ๆ ที่วางแผนและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสัมภิงค์ ภายใต้กฎหมายและจริยธรรม ที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ และสามารถประเมินได้ รวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อพัฒนาการบริหารฯ ให้ดียิ่งขึ้น (บราเดลล์ อุรารณ์, ๒๕๔๒, อ้างถึงใน อริยธัช แก้วเก้าสหบा, ๒๕๔๘, น. ๑๐๕)

ประเทศไทยได้ให้ความสนใจเรื่องหลักธรรมาภิบาลอย่างมาก ภายหลังประเทศไทยได้ประกาศตนเป็นประเทศสมาชิกใน พ.ศ. ๒๕๔๐ เมื่อมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ก็ยังมุ่งเน้นการพัฒนาให้สัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาล โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน ตลอดถึงเรื่องการตรวจสอบอำนาจของรัฐโดยภาคประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยใน พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะกรรมการรัฐมนตรีได้ออกระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้ในองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งมีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และใน พ.ศ. ๒๕๔๕ ก็ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยเพิ่มมาตรา ๓/๑ ซึ่งมีหลักการเพื่อมุ่งเน้นให้ส่วนราชการใช้วิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ อีกทั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ซึ่งได้มีการกำหนดเกี่ยวกับเรื่องการบริหารบ้านเมืองที่ดีเอาไว้อีกด้วย รวมทั้งได้กำหนดแนวทางเพื่อการพัฒนาสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี ให้มีประสิทธิภาพ ปราศจากการทุจริต บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้มีการตรา

พระราชนูญว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๑๖ ขึ้น ซึ่งมีหลักการเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการ และการส่งการที่ส่วนราชการและข้าราชการจะต้องปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันเป็นการครอบคลุมหลักการของระบบที่เปลี่ยนสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๑๒ มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้วดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการใช้บังคับกฎหมาย จึงได้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๑๒ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๗ เห็นชอบวาระแห่งชาติด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ ศรัทธา และไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล และหน่วยงานภาครัฐและการใช้จ่ายเงินของแผ่นดิน ซึ่งประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน คือ การสร้างผู้นำและองค์กรแห่งสุจริตธรรมต้นแบบ การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยมและการพัฒนา ข้าราชการ การให้คำปรึกษา แนะนำ และการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล การปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคลให้เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรม การพัฒนาระบบบริหารงาน จัดการด้านคุณธรรม และจริยธรรม ธรรมาภิบาลการวัดผลและตรวจสอบด้านจริยธรรม และการวางระบบสนับสนุนและปัจจัยพื้นฐานด้านจริยธรรม และธรรมาภิบาล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๑๐ โดยบัญญัติไว้ในหมวด ๖ แผนนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๕ ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสารที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติทั้งนี้กฎหมายดังกล่าวต้องมีบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย ยุทธศาสตร์ชาติเมื่อ “ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้”

ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

ความหมายของคำว่า “ธรรมาภิบาล” มาจากคำว่า ธรรมะ แปลว่าความถูกต้องดีงาม อภิบาล แปลว่า การปกครองหรือการปกปักษากษา ธรรมาภิบาล จึงแปลว่าการปกครองที่ยึดถือความถูกต้องดีงามเป็นหลักหรือ การปกครองโดยธรรม ส่วนคำว่า ธรรมรัฐ แปลว่า รัฐหรือองค์กรที่มีรูปแบบและการดำเนินงานอย่างถูกต้องดีงาม

ความหมายของธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๑๒ หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้จักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่งเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศไทยเพื่อประโยชน์ของกันและกัน ภาระสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหา

กษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ขององค์กร ประชาสังคมซึ่งมีส่วนร่วม สร้างความเข้มแข็งให้กับ ชุมชน ทั้งน่องคร่องรัฐและภาคสังคม การจัดการที่ดีเป็นกลไกเกื้อหนุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนา สังคมและเศรษฐกิจของชุมชนให้ยั่งยืน

นายอานันท์ ปันยารชุน ได้ให้ความหมายว่า ธรรมาภิบาลเป็นผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรมซึ่งบุคคล และสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้กระทำการไปหลายทางมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้

นายแพทย์ประเวศ วงศ์ ได้อธิบายว่า การที่สังคมประกอบด้วยภาคสำคัญ ๆ สามภาค คือ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน เมื่อพิจารณาถึงธรรมาภิบาลก็จะรวมถึงความโปร่งใส ความถูกต้องของ สามภาคดังกล่าว ธรรมาภิบาลจึงเป็นเมื่อนพลังผลักดันที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชาติ

ศาสตราจารย์ขย้อนนัต สมพันธ์ ได้ให้ความหมายว่า ธรรมาภิบาล คือกลไกของรัฐทั้งการเมือง และการบริหารมีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส และรับผิดชอบ เป็นการให้ความสำคัญกับ ภาครัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลัก

นายธีรยุทธ บุญมี ได้อธิบายว่า ความคิดธรรมาภิบาลเป็นการมอบอำนาจการเมืองการปกครองแบบใหม่ ที่แข็งทื่อตายตัว แต่ให้มีปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาชน และให้มีลักษณะแยกย่อยมากขึ้น แนวคิดธรรมาภิบาล คือ การเป็นทุนส่วนกันในการบริหารและการปกครองประเทศโดยรัฐ ประชาชนและเอกชน ซึ่งขวนการอันนี้จะ ก่อให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดี ซึ่งแนวคิดนี้เกิดจากการที่ ประชาชนเห็นว่าระบบราชการล้าหลัง ทุกส่วนต้องการปฏิรูป ต้องมีการปรับโครงสร้างราชการให้ดีขึ้น ให้ ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบโดยศ้อมวลชนและนักวิชาการ ธรรมาภิบาล เป็นกระบวนการความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างภาครัฐ สังคม เอกชนและประชาชน ซึ่งทำให้การบริหารราชการ แผ่นดินมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้และมีความร่วมมือของฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการที่จะสร้าง ธรรมาภิบาลในสังคมไทยได้นั้น ต้องมีการปฏิรูป ๕ ส่วน คือ ปฏิรูประบบราชการ ภาคธุรกิจ ภาคเศรษฐกิจสังคม และการปฏิรูปกฎหมาย

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษกล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง จริยธรรมของ การบริหารภาครัฐเมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในการจัดงานครบรอบ ๕๐ ปี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ ว่าการบริหารต้องพุดถึงผู้บริหาร เพราะเป็นเรื่องที่ความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน บางกรณี เป็นเรื่องเดียวกัน จริยธรรมของการบริหารภาครัฐจะไม่มีทางเกิดผลสำเร็จได้ ถ้าผู้บริหารไม่มีจริยธรรม การใช้ จริยธรรมและคุณธรรมในการบริหารงานภาครัฐ ภาคเอกชนผู้บริหารจะต้องมีจิตสำนึกที่จะนำสิ่งที่ดีไปใช้และขัด สิ่งที่ไม่ดีให้หมดไป สิ่งเหล่านี้ คือ

๑. ความซื่อสัตย์
๒. กฎหมาย
๓. ความเป็นธรรม
๔. ประสิทธิภาพ
๕. ความโปร่งใส
๖. ความมั่นคงของรัฐ
๗. ค่านิยมของคนไทย

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการ คือ

๑. หลักนิติธรรม (Rule of Law)

หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นการ ปกครองภายใต้กฎหมายมีใช้ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของ ทั่วบุคคล จะต้องคำนึงถึง ความเป็นธรรม และความยุติธรรม รวมทั้งมี ความรัดกุมและ รวดเร็วด้วย

๒. หลักคุณธรรม (Ethics) หมายถึง

การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริม ให้บุคลากรพัฒนาตนเอง ไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความอสัธย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย ประกอบอาชีพสุจริต เป็นนิสัย ประจำชาติ

๓. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง หลักความโปร่งใส หมายถึง ความโปร่งใส พอยieldให้ ว่ามีความหมาย ตรงข้าม หรือเกื้อหนุนตรงข้าม กับการทุจริต คอร์รัปชั่น โดยที่เรื่องทุจริต คอร์รัปชั่น ให้มี ความหมายในเชิงลบ และความเน่าเสียสัมภาระ ความโปร่งใสเป็นคำศัพท์ที่ให้แง่มุมในเชิงบวก และให้ความ สนใจในเชิงสุข ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวกและเข้าใจง่าย และมีกระบวนการให้ประชาชน ตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจนในการนี้ เพื่อเป็น สร้างความไว้วางใจในบุคลากรที่ปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส ขอ อัญเชิญพระราชบัญญัติแห่งประเทศไทย เกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญ ที่ได้ทรงมีพระราชนิรนามและสถาบัน ได้แก่ ผู้ที่มีความสุจริต และบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้ มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ

๔. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การให้โอกาสให้บุคลากรหรือผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามี ส่วนร่วมทางการ บริหารจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น เป็นคณะกรรมการ คณะกรรมการนักศึกษา และห้องเรียน คณะกรรมการโดยที่มีบุคลากร ความคิดเห็น แนะนำ ปรึกษา ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ

๕. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกรักในความ รับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาการบริหารจัดการ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความ คิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการทำงานของตนเอง มีจิตสำนึกรักในหน้าที่ร่วม รับผิดชอบต่อสังคม สิทธิและหน้าที่และปัญหาสาธารณูปโภคบ้านเมือง และเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างตาม หลักประชาธิปไตย

๖. หลักความคุ้มค่า (Value for Money) หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยยังคงให้บุคลากรมีความประทับใจ ใช้สัดส่วนอย่างคุ้มค่า และรักษา ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

แนวทางปฏิบัติตามหลัก “ธรรมาภิบาล” ธรรมาภิบาลมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจอย่างชัดเจน เพราะหลัก ๖ ประการ สามารถนำมาประเมินวิธีปฏิบัติสำหรับองค์กร เพราะเมื่องานมีการปฏิบัติที่ดีต่อพนักงาน พนักงานก็มีความสุขมีชีวญี่งค์และกำลังใจในการทำงาน ส่งผลให้พนักงานทุกคนรักและทุ่มเทในการทำงาน และ พร้อมมีส่วนร่วมในความก้าวหน้าของบริษัท ดังนั้น การนำธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน จึงมี ความสำคัญและจำเป็นต่อความสำเร็จขององค์กรทุกด้าน มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มี

อยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผลลัพธ์สินค้าอย่างมีคุณภาพสามารถแบ่งปันได้ในตลาดโลก พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

ความสำเร็จในการสร้างระบบธรรมาภิบาล

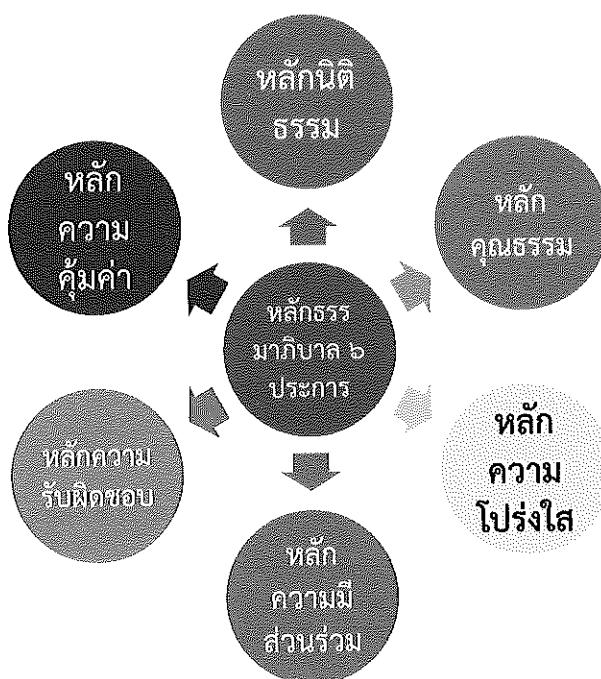
ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ หน่วยงานต้องดำเนินการ ดังนี้

๑. ต้องร่วมมือกับบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ทุกภาคในสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมมือกับบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้นฯ ไป

๒. ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ ผู้นำและเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ต้องเข้าใจมีจิตสำนึก เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการดำเนินการในเรื่องนี้

๓. หลักการและวิธีการใช้อำนาจ หมายถึง กระบวนการสร้าง การบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี ในสังคมใดๆ จึงอยู่กับวิธีการใช้อำนาจ ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ผู้ใช้อำนาจและผู้ถูกใช้อำนาจหากทั้งสองฝ่าย พอยใจในวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ยอมหมายความว่า สังคมนี้มีการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

๔. ดำเนินการให้เป็นไปตามองค์ประกอบ องค์ประกอบการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี มี ๕ ประการ คือ · ความเขื่องของผู้มีอำนาจว่าอำนาจสามารถแบ่งปันได้ · กลไกการแบ่งปันอำนาจ · กลไกการคานอำนาจ · ระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจและการคานอำนาจ

ลักษณะของธรรมาภิบาล ๖ ประการ

หลักณะของธรรมาภิบาล

หลักณะเนื่องจากหลักธรรมาภิบาล มีหลักสำคัญ ๖ ประการ ดังนี้

๑. หลักการมีส่วนร่วมของสาธารณะ (Public Participation) คือ กระบวนการที่ประชาชนมีโอกาส และร่วมร่วมในการกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน (Equity) ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเข้าร่วมทางตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านกลุ่มผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยชอบธรรม

๒. หลักความสุจริตและโปร่งใส (Honesty and Transparency) คือ กลไกการบริหารที่มีความสุจริต และโปร่งใส ซึ่งรวมถึงการมีระบบ กติกา และการดำเนินงานที่เปิดเผย 透明 เปิดเผย ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสรี เป็นธรรม ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง การที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานกำกับดูแลและประชาชนสามารถตรวจสอบและติดตามผลได้

๓. หลักพันธุ์ความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) คือ ความรับผิดชอบในบทบาทภาระหน้าที่ที่มีต่อสาธารณะ โดยมีการจัดองค์กรหรือการกำหนดกฎหมายที่เป็นการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนตอบความต้องการของกลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรม ในความหมายนี้ มีความหมายที่มากกว่าความรับผิดชอบเฉพาะต่อผู้บังคับบัญชาหรือกลุ่มผู้เป็นฐานเสียงที่ให้การสนับสนุนทางการเมือง

๔. หลักกลไกการเมืองที่ชอบธรรม (Political Legitimacy) คือ เป็นกลไกที่มีองค์ประกอบของรัฐบาล หรือผู้ที่เข้าร่วมบริหารประเทศที่มีความชอบธรรม เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมโดยส่วนรวมไม่ว่าจะโดยแต่ตั้ง หรือเลือกตั้ง

๕. หลักเกณฑ์ที่ยุติธรรมและชัดเจน (Fair Legal Framework and Predictability) คือ ครอบของกฎหมายที่ยุติธรรมและเป็นธรรมสำหรับกลุ่มคนต่างๆ ในสังคม ซึ่งกฎหมายมีการบังคับใช้และสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกฎหมายที่ชัด ซึ่งคนในสังคมทุกส่วนเข้าใจ

๖. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) คือ เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดกระบวนการทำงาน การจัดองค์กร การจัดสรรบุคลากร และมีการใช้ทรัพยากรสาธารณะต่างๆ อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีการดำเนินการให้สาธารณะที่ให้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ และกระตุ้นการพัฒนาของสังคมทุกด้าน (ด้านการเมืองสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ) เป้าหมายของธรรมาภิบาล รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้สร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอันเรียกเป็นศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “good governance” โดยมีเป้าหมายร่วมกันอยู่ ๓ ประการ ประกอบด้วย ประกอบด้วย ประการแรก การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อให้การบริหารงานภาครัฐ มีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่ประชาชนต้องการ มีความโปร่งใส ในการตัดสินใจและในกระบวนการทำงาน ให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ร่วมแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วม ในการทำงาน รวมทั้งการประยัด มีประสิทธิภาพต่อผลงานนั้นแทนการเน้นทำให้ถูกต้องตามกฎระเบียบและวิธีการเพียงอย่างเดียว ประการที่สอง การปรับเปลี่ยนบทบาทการทำงานของภาครัฐ โดยเน้นงานในหน้าที่หลัก ของภาครัฐซึ่งได้แก่ การกำหนดนโยบายที่มองการณ์ไกลการมีบังคับใช้กฎหมายที่ให้ความเสมอภาคเป็นธรรมและองค์การบริหารอย่างเป็นอิสระ มีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการดำเนินการ ประการที่สาม การบริหารแบบพุภาคีได้แก่ การบริหารที่ให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายตัดสินใจ หรือร่วมปฏิบัติงานโดยไม่ผูกขาดหรือรวมศูนย์อำนาจ พระราชกำหนดกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้กำหนดขอบเขตเป้าหมายของคำว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีว่า ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

๑. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
๒. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการกิจของรัฐ
๓. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงการกิจธุรกิจ
๔. ไม่มีข้อต่อการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
๕. มีการปั้นปูการกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
๖. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
๗. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

แนวทางปฏิบัติตามหลัก “ธรรมาภิบาล”

ธรรมาภิบาลมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจอย่างชัดเจน เพราะหลักทั้ง ๖ ประการ สามารถนำมาแปรเปลี่ยนวิธีปฏิบัติสำหรับองค์กร เพราะเมื่อองค์กรมีการปฏิบัติที่ดีต่อพนักงาน พนักงานก็มีความสุขมีขับัญและกำลังใจในการทำงาน ส่งผลให้พนักงานทุกคนรักและทุ่มเทในการทำงาน และพร้อมมีส่วนร่วมในความก้าวหน้าของบริษัท ดังนั้น การนำธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อความสำเร็จขององค์กรทุกประเภททุกระดับ

๑. การสร้างธรรมาภิบาล ให้เกิดขึ้นทุกระดับจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมีคุณเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมเสถียรภาพ พัฒนา และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สร้างความเข้มแข็งให้ประเทศและเพิ่มการมีส่วนร่วม

๒. เป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เกิดผลประโยชน์ให้กับคนทุกระดับ ไม่ว่า คนรวยหรือคนจนในเรื่องการมีงานทำ การมีรายได้ การพัฒนาที่เท่าเทียมกัน และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๓. ธรรมาภิบาลช่วยลดบรรเทาหรือแก้ปัญหาถึงแม่ปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงก็ยังช่วยลด หรือบรรเทาความรุนแรงลงไป และปัญหาที่ไม่รุนแรงก็อาจจะไม่เกิดขึ้นอีก อีกทั้งทำให้สังคมมีความเข้มแข็งทุกด้าน ทั้งทางคุณค่าและจิตสำนึกทางสังคม การเมือง

๔. ธรรมาภิบาลจะช่วยลดปัญหาการน้อกรายภูมิบังหลวงและส่งเสริมให้คนมีความซื่อสัตย์สุจริต

๕. ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตยจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีการตรวจสอบการทำงานของรัฐโดยประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๖. ธรรมาภิบาลจะช่วยให้ระบบบริหารของรัฐมีความยุติธรรม เป็นที่น่าเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ

๗. ธรรมาภิบาลเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลัง ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศไทย

รูปภาพที่ ๑ ห้องประชุมที่จัดทำขึ้นเพื่ออบรมเชิงปฏิบัติการ

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕

ความสำเร็จในการสร้างระบบธรรมาภิบาล

ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ หน่วยงานต้องดำเนินการ ดังนี้

๑. ต้องร่วมมือกับบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ทุกภาคในสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมมือกับบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้นฯ ไป

๒. ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีต้องดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ ผู้นำและเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ต้องเข้าใจมีจิตสำนึก เห็นความจำเป็น และความสำคัญของการดำเนินการในเรื่องนี้

๓. หลักการและวิธีการใช้อำนาจ หมายถึง กระบวนการสร้าง การบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีในสังคมได้ฯ ขึ้นอยู่กับวิธีการใช้อำนาจ ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ผู้ใช้อำนาจและผู้ถูกใช้อำนาจจากทั้งสองฝ่ายพอใจในวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ย่อมหมายความว่า สังคมนั้นมีการบริหารจัดการบ้านเมือง และสังคมที่ดี

๔. ดำเนินการให้เป็นไปตามองค์ประกอบ องค์ประกอบการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และ สังคมที่ดี มี ๕ ประการ คือ

๔.๑ ความเชื่อของผู้มีอำนาจว่าอำนาจสามารถแบ่งปันได้

๔.๒ กลไกการแบ่งปันอำนาจ

๔.๓ กลไกการคานอำนาจ

๔.๔ ระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจและ
การคานอำนาจ

ประโยชน์ของธรรมาภิบาล

ประโยชน์ของธรรมาภิบาล แยกออกตามลักษณะ
องค์กรได้ ๒ ประเภท คือ

๑. ประโยชน์ของธรรมาภิบาลต่อภาครัฐ หลักธรรมาภิบาลจึงถือเป็นหลักพื้นฐานในการปกครอง ผู้ใต้บังคับบัญชาในการบริหารจัดการ เพราะจะช่วยให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้ พนักงานทุกคนมีความสุขในการทำงาน และยังช่วยสร้างขวัญและกำลังใจที่ดี พร้อมปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ ซึ่งจะส่งผลดีโดยรวมกับการดำเนินงานให้จริงก้าวหน้าต่อไปได้อีกในอนาคต หลักธรรมาภิบาลมีประโยชน์ต่อภาครัฐ

๒. ประโยชน์ของธรรมาภิบาลต่อภาคธุรกิจ หลักธรรมาภิบาลจึงถือเป็นหลักพื้นฐานในการปกครอง ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทยเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำไปใช้ในการบริหารจัดการ เพราะจะช่วยให้ สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้พนักงานทุกคนมีความสุขในการทำงาน และยังช่วยสร้าง ขวัญและกำลังใจที่ดีพร้อมปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ ซึ่งจะส่งผลดี โดยรวมกับการดำเนินงานให้จริงก้าวหน้าต่อไปได้อีกในอนาคต โดยสิ่งที่ส่งผลต่อธุรกิจ SMEs ในไทยจาก การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการ ทำให้บุคลากรและองค์กรมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. พฤติกรรมในการทำงานเพื่อประชาชนและองค์กร

๒. กล้าตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง

- ๓. ไม่ถูกขี้น้ำในการตัดสินใจและการทำงาน
- ๔. มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ
- ๕. รักษาเกียรติ/อาชีพตนเอง
- ๖. โปร่งใสและไม่เลือกปฏิบัติ
- ๗. ระบบงานของรัฐได้รับความครัวท่า เขื่อถือ

ดังนั้น จึงต้องพัฒนาข้าราชการไทยไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่หมายกับระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่ดีคือ ข้าราชการต้องเป็นผู้ที่ทำงานอย่างมีศักดิ์ศรี ขยันตั้งใจทำงาน มีศีลธรรม คุณธรรม ปรับตัวได้ทันโลก รับผิดชอบต่อผลงาน มีใจและการกระทำที่ เป็นประชาธิปไตยและทำงาน มุ่งเน้นผลงาน เพื่อให้ระบบราชการไทยมีความเป็นเลิศ สามารถรับการพัฒนาประเทศได้ในยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ยังมีการตราพระราชบัญญัติไว้ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีความประสงค์จะให้ใช้บังคับกับส่วนราชการในทุกระดับ ทบทวน กรม ทั้งที่เป็นราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหารที่มีการจัดตั้งขึ้นและมีการปฏิบัติราชการ เช่นเดียวกับกระทรวง ทบทวน กรม อย่างไรก็ตาม โดยที่หลายเรื่องเป็นเรื่องใหม่ในการปฏิบัติราชการ อาจต้องใช้เวลาในการปรับปรุงองค์กรและเตรียมการให้พร้อมกับการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งเพื่อมให้เกิดการสับสนในการปฏิบัติราชการ ด้วยเหตุนี้ การกำหนดที่จะให้เรื่องใดจะใช้บังคับกับส่วนราชการใด ในเวลาใด โดยจะมีเงื่อนไขกำหนดให้ต้องปฏิบัติอย่างไรตามพระราชบัญญัตินี้ จึงให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการรัฐมนตรีจะมีมติในรายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ซึ่ง ก.พ.ร. จะทำหน้าที่สำรวจความพร้อม การเตรียมการล่วงหน้าและรายงานต่อกองรัฐมนตรีต่อไป โดยในทางปฏิบัติ ก.พ.ร. จะจัดทำเป็นปฏิทินกำหนดเรื่องและหน่วยงานที่จะต้องปฏิบัติในเวลาใดให้ชัดเจน ทั้งนี้หลังจากที่ ก.พ.ร. ได้สร้างความเข้าใจและออกแบบแนวทางปฏิบัติในแต่ละเรื่องเสร็จเรียบร้อย เว้นแต่เรื่องใดที่ ก.พ.ร. เห็นว่า ส่วนราชการสามารถดำเนินการได้ทันที ก็จะกำหนดให้นำเรื่องนั้นไปปฏิบัติ ตัวอย่างเช่นที่สมควรดำเนินการได้ทันที คือ

หมวด ๑ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

หมวด ๒ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

หมวด ๓ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

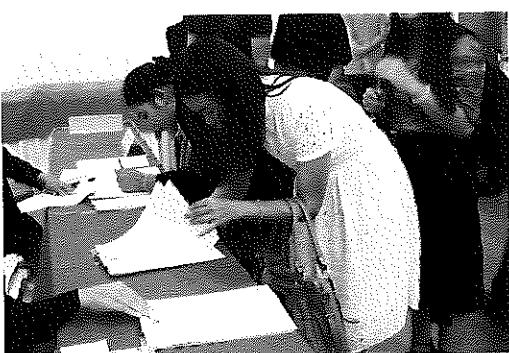
หมวด ๔ การอำนวยความสะดวกทางกฎหมาย

สำหรับรัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปกติตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรเหล่านี้จะให้อำนาจอิสระในการบริหารงานขององค์กร จึงไม่อาจนำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับกับองค์กรเหล่านี้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการปฏิบัติงานขององค์กรเหล่านี้มีส่วนใกล้ชิดต่อการให้บริการประชาชนโดยตรง ในการปฏิบัติภารกิจจึงควรนำหลักการตามพระราชบัญญัติไปใช้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกทางกฎหมายและกระบวนการแบบผลลัพธ์ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และเพื่อให้การบริหารงานภาครัฐเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ในพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้องค์กรเหล่านี้ต้องไปกำหนดหลักเกณฑ์ของแต่ละองค์กรขึ้น โดยให้มีแนวทางสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้หน่วยงานที่มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ของแต่ละองค์กรขึ้น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

การกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นการกำหนด มาตรฐานที่นำไป หากนำหลักการตามพระราชบัญญัติไปใช้บังคับระยะหนึ่งแล้ว ก.พ.ร. เห็นสมควรที่จะกำหนดแนวทางปฏิบัติใน

เรื่องได้เพิ่มขึ้นเพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าในเชิงการกิจของรัฐ ก.พ.ร. อาจเสนอให้คณะกรรมการติดตามติดตามการอื่น ๆ เพิ่มเติมให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติอีกด้วย

โดยที่พระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดให้จัดทำแผนขั้นหลักเรื่องแต่เมื่อได้ประชุมจะให้เกิดภาระแก่ส่วนราชการเกินความจำเป็น จึงกำหนดให้แผนได้ต้องทำซ้ำกับแผนตามกฎหมายอื่น เมื่อส่วนราชการได้จัดทำแผนงานตามกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งแล้ว และมีลักษณะอย่างเดียวกัน ให้ถือว่าเป็นแผนเดียวกัน

ส่วนที่ ๓

การนำระบบการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดี สู่สถาบันการอาชีวศึกษา^{ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕}

การเป็นหัวหน้าอาจไม่ใช่เรื่องยาก แต่เป็นหัวหน้าและเป็นผู้นำที่ดี นี่คือ เป็นเรื่องยากและท้าทายสำหรับทุกคน เพราะเราไม่สามารถส่งให้ทุกคนชอบหรือเห็นด้วยในสิ่งที่ตนเองทำ แต่ในฐานะผู้นำ เราต้องซื่อใจลูกน้องให้ได้ เพื่อต่อยอดไปถึงการทำงาน และส่งให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าที่ตั้งไว้ แต่ถ้าเรายังไม่มั่นใจว่าตัวเองมีความเป็นผู้นำมากพอหรือยัง ลองดู ๑๐ ทักษะสำคัญด้านล่างนี้ ซึ่งจะช่วยให้เราและลูกน้องอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่น

๑. ทำให้เกิดความร่วมมือ แน่นอนว่างานทุกอย่างจะสำเร็จไม่ได้ถ้าเกิดจากคน ๆ เดียว เพราะฉะนั้นทุกคนต้องร่วมมือกัน แม้จะขึ้นชื่อว่าเป็น “ผู้นำ” ที่ทำหน้าที่กุมอำนาจ แต่ก็ใช่ว่าคุณจะมีสิทธิ์สั่งอย่างเดียว ผู้นำที่ดีต้องรู้จักใช้อำนาจด้วยเหตุผล รับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น เพื่อให้ภาพรวมการทำงานปราศจากปัญหา ผู้นำต้องวางแผนด้วยความรอบคอบ มองล่วงหน้า คาดการณ์สถานการณ์ พร้อมจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนสนับสนุนความสำเร็จของคนรอบข้าง แล้วสุดท้ายคุณจะพบว่า ตัวเราเองก็ประสบความสำเร็จด้วย

๒. โฟกัสที่ที่มีงาน บุคลากรที่ดี ถือเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญที่สุดขององค์กร การกล่าวขึ้นชม และพัฒนาศักยภาพของพนักงานจึงเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงเราต้องรู้จักลูกน้องของตัวเอง รู้ว่าพากษาต้องการอะไร ทั้งเรื่องสภาพแวดล้อมการทำงาน ความเป็นอยู่ และต้องให้ความเคารพซึ่งกันและกัน

๓. มองเห็นความผิดปกติ เราเชื่อว่าไม่มีใครยกรับมือกับเรื่องดราม่า แต่บางครั้งก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ เราอาจจะต้องเจอกับปัญหาเล็ก ๆ ที่อาจก่อตัวเป็นปัญหาใหญ่ ในอนาคต หน้าที่ของผู้บริหารที่ดีคือ หมั่นสังเกตความผิดปกติของผู้ใต้บังคับบัญชา หาประโยชน์จากการทำงานที่สอดคล้องกัน เพื่อให้ทีมทำงานได้เต็มที่

๔. กล้าเปลี่ยนแปลง การจะก้าวสู่การเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จได้นั้น เราต้องมีความกล้าที่จะลองผิดลองถูก ไม่กลัวเสี่ยง失敗 แต่ต้องมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้และปรับปรุงตัวเองอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดที่จะพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะในด้านใด ก็ตาม ขอให้ทุกคนลองนำสิ่งที่ได้อ่านไปใช้ในการทำงาน แล้วดูว่ามันจะนำไปสู่ความสำเร็จหรือไม่

๕. กล้าเปลี่ยนแปลง การจะก้าวสู่การเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จได้นั้น เราต้องมีความกล้าที่จะลองผิดลองถูก ไม่กลัวเสี่ยง失敗 แต่ต้องมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้และปรับปรุงตัวเองอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดที่จะพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะในด้านใด ก็ตาม ขอให้ทุกคนลองนำสิ่งที่ได้อ่านไปใช้ในการทำงาน แล้วดูว่ามันจะนำไปสู่ความสำเร็จหรือไม่

ต้องเข้าใจก่อนว่า ไม่ว่าเราจะทำอะไรย่อมส่งผลต่อสถาบันฯ แน่นอน อย่างล้วนที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลง ให้มองว่าเป็นเรื่องท้าทายที่เราและทีมงานสามารถทำร่วมกันได้

๕. รู้จักรียนรู้ เพื่อการนำความคิดถูกต้องของคนในฐานะที่เราเป็นผู้นำเราต้องเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนองค์กร พยายามเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และวิธีตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ แต่ที่สำคัญจะไม่ลืมปลูกฝังสิ่งเหล่านี้ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา

๖. ต้องเป็นผู้บริหารที่เข้าถึงง่าย เมื่อพูดถึงการเป็นผู้นำที่อยู่บนยอดสูงสุดขององค์กร บางคนอาจรู้สึกกลัว เหงา หรือโดดเดี่ยว อย่างไรก็ตาม เราไม่ควรแยกตัวเองออกจากคนอื่น แต่ต้องเป็นผู้บริหารที่ผู้ใต้บังคับบัญชา เข้าถึงง่าย เทื่องคุณค่าของการใช้เวลาร่วมกับผู้อื่น หมั่นพูดคุยกับทีมงานบ้าง จะทำให้เรารู้ว่าพากเพียรเป็นอย่างไร และแต่ละคนมีสิ่งอย่างไร

๗. มีความเชื่อมั่น การเป็นผู้บริหารที่ดี ต้องมากจากความเชื่อมั่นที่มีอยู่ในตัวเอง เพราะทุกการกระทำของเรา จะเป็นการแสดงความเชื่อมั่นที่มีต่องค์กรและลูกน้องได้รับรู้

๘. มีความรับผิดชอบ จริง ๆ แล้วไม่ว่าอยู่ในตำแหน่งใด ความรับผิดชอบคือสิ่งที่ทุกคนต้องมีไม่ว่าจะทำอะไร

๙. มีค่าแครคเตอร์ การมีค่าแครคเตอร์เฉพาะตัว อย่ามองว่าไม่สำคัญ ค่าแครคเตอร์ของเราจะช่วยเสริมให้การกระทำ และทำพูดนำไปเชื่อถือได้ ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับค่าแครคเตอร์ของแต่ละคน บางครั้งอาจเป็นสายสนุกสนาน เช่น บางคนสายจริงจัง หากวามพอดีให้เจอกับ แล้วทุกอย่างจะง่ายเงื่อน

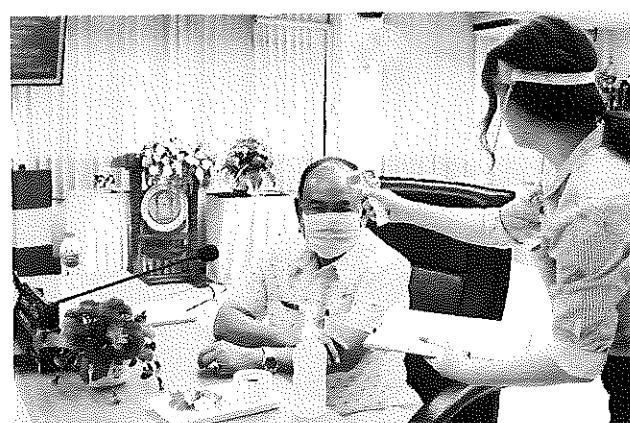
๑๐. พร้อมให้คำปรึกษา และเปิดโอกาส การเป็นผู้บริหารไม่ได้หมายความคุณจะต้องอยู่บนที่แท้ด้วยต้องไม่ได้แต่ผู้บริหารที่ดีต้องเข้าถึงง่าย และพร้อมจะให้คำปรึกษาแก่ลูกน้อง บางครั้งเราราจไม่เขียวชาญเท่าลูกน้อง ลองปล่อยให้พากเข้ามาทางบ้าง เปิดโอกาสให้พากเข้าได้แสดงทักษะและความสามารถที่ซ่อนอยู่

คุณสมบัติของผู้นำ

คุณสมบัติของผู้นำควรประกอบด้วย

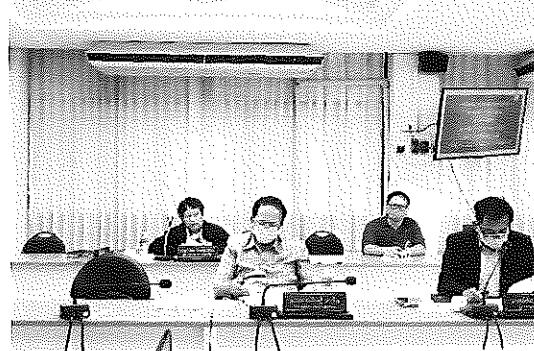
คุณภาพบุคคล

- มีความประพฤติปฏิบัติดี
- มีความรู้ ความสามารถเข้าใจเหตุการณ์
- มีความซื่อสัตย์สุจริต
- มีความอดทนอดกลั้น
- มีเหตุมีผล
- มีการควบคุมอารมณ์ที่ดี (EQ=Emotional Qmotient)

คุณภาพบุคคล

- มีมนุษยสัมพันธ์ดี
- มีความเสียสละ
- มีความจริงใจ
- มีความสามารถในการจูงใจ
- มีความปราณາส่งเสริมให้ลูกน้องก้าวหน้า

โครงงาน

- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- มีความรับผิดชอบ
- มีการตระหนักรู้ต่อเวลา
- มีความมุ่งมั่นในการสร้างผลงาน
- มีผลงานเป็นที่ประจักษ์
- มีความกล้าหาญ

รูปแบบของผู้นำ

การศึกษาเกี่ยวกับผู้นำมีหลายลักษณะ จากการศึกษาของวิลเลียม เจ เรดดิน(William J. Reddin) เรดดินอธิบายถึงความสัมพันธ์กันของพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาและสถานการณ์ โดยแสดงให้เห็นถึงรูปแบบผู้นำที่มีประสิทธิผลมากกว่า และผู้นำที่มีประสิทธิผลน้อยกว่า ดังนี้

รูปแบบผู้นำที่มีประสิทธิผลสูง

๑. นักบริหาร (Executive) ผู้นำแบบนี้จะมีความสนใจเป็นอย่างมากทั้งในเรื่องของงาน และสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีความสามารถในการจูงใจคนกำหนดมาตรฐานในงานสูง เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และการทำงานเป็นทีม

๒. นักพัฒนา (Develop) ผู้นำแบบนี้จะให้ความสำคัญกับเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมากกว่าให้ความสนใจกับงานจะให้ความไว้วางใจผู้ร่วมงาน สร้างแรงจูงใจและให้กำลังใจเพื่อให้ทุกคนพัฒนาตนเอง

๓. นักเด็จการแบบใช้พระคุณ (Benevolent autocrat) ผู้นำแบบนี้จะให้ความสนใจอย่างมากกับงาน และให้ความสนใจเรื่องความสัมพันธภาพระหว่างบุคคลน้อย มุ่งประสิทธิผลของงาน และทำให้บรรลุผลได้อย่างดีโดยไม่ทำให้เกิดความขุนข้อง หมองใจ

๔. ผู้รักษาภูมิเบี่ยง (Bureaucrat) ผู้นำแบบนี้จะไม่ให้ความสนใจมากนักกับเรื่องงาน และเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล แต่จะเน้นเรื่องภูมิเบี่ยง การรักษาภูมิเบี่ยง ตลอดจน

เมื่อมองจากองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการ คือ

๑. หลักนิติธรรม (Rule of Law)
๒. หลักคุณธรรม (Ethics)
๓. หลักความโปร่งใส (Transparency)
๔. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
๕. หลักความรับผิดชอบ (Accountability)
๖. หลักความคุ้มค่า (Value for Money)

ผู้เขียนได้วิเคราะห์ความหมายในแต่ละข้อ มาแยกแยกออกเพื่อนำสู่การปฏิบัติงานในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔ โดย เริ่มจากการสร้างความตระหนักรู้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ทราบถึงความหมายของแต่ละองค์ประกอบ โดยเริ่มจาก

(๑) หลักนิติธรรม (Rule of Law) คือ ตนเองในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาต้อง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมีใช้ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของ ตัวเอง และจะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม และความยุติธรรม รวมทั้งมีความรัดกุมและ รวดเร็วด้วย

๒) หลักคุณธรรม (Ethics) คือ ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาการยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม

โดยการรณรงค์เพื่อสร้าง ค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในสถาบันฯ หึงข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง ลือปฏิบัติ ได้แก่ การมีความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

๓) หลักความโปร่งใส (Transparency) คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานของสถาบันให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร หรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างความไว้วางใจเชิงกันและกัน และช่วยให้การทำงานปลอดจากการทุจริตคอร์ปชั่น

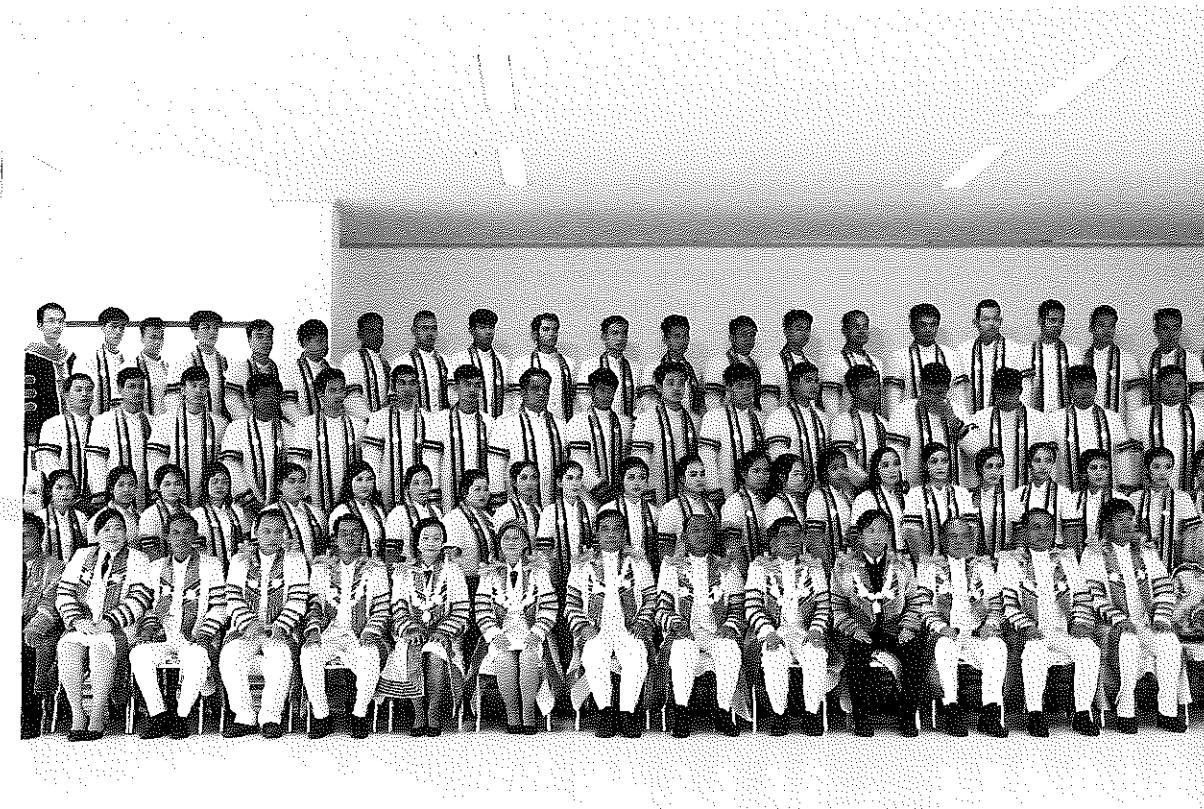
๔) หลักความมีส่วนร่วม (Participation) คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น การต่อสูน สาธารณะการประชาพิจารณ์การแต่งประชามติ หรืออื่น ๆ และ ขัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

๕) หลักความรับผิดชอบ (Accountability) ในฐานะที่เป็นผู้บริหาร จะต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดีเยี่ยม โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันท่วงที่

๖) หลักความคุ้มค่า (Value for Money) ผู้บริหารต้องทราบหนักกว่า เรามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด

ดังนั้น ในการบริหารจัดการจำเป็นจะต้องยึดหลักความประยุกต์และความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องน้อมหลักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาร่วมบริหาร โดยตั้งจุดหมายไปที่ตัวนักศึกษา ผู้มารับบริการหรือประชาชนโดยส่วนรวม

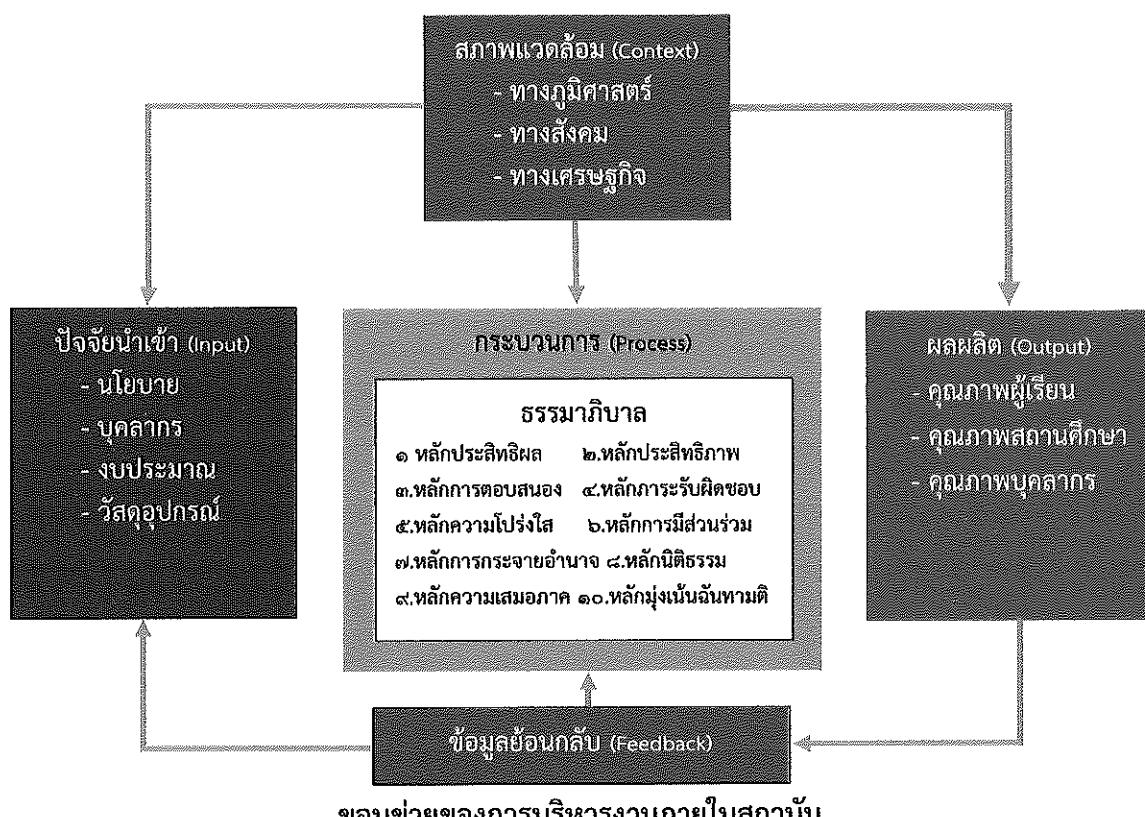
ส่วนที่ ๔

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

จากการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕ โดยรวมจะช่วยให้เกิดประโยชน์หลายด้าน เช่น เป็นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในสถาบันฯ เอื้อประโยชน์ให้กับครุและบุคลากรทางการศึกษา นักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีความเสมอภาคเท่าเทียม ช่วยให้สถาบันฯ เกิดความเข้มแข็งในทุกด้าน หลักธรรมาภิบาลช่วยแก้ปัญหาลดความรุนแรงของปัญหา การบริหารจัดการในสถาบันศึกษาในสังกัด เกิดความโปร่งใส ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบการทำงานได้ มีความเป็นธรรม โปร่งใส และรับผิดชอบในส่วนที่กระทำผิด มีความชัดเจนในการบริหาร ส่งผลให้บุคลากรอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุขและเอื้ออาทรต่อกัน เกิดความสุข ร่มเย็นและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบรรษัทฯ อุรรรณโณ (๒๕๕๔) ได้กล่าวว่าแนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้สังคมของประเทศไทยทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรมตามหลักพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป้าหมายของธรรมาภิบาล คือ การพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคในสังคม กระบวนการที่เป็นหัวใจของธรรมาภิบาลมี ๓ ส่วนที่จะต้องเชื่อมโยงกันก็คือ

- (๑) การมีส่วนร่วมของทุกภาคในการบริหารจัดการสังคม
- (๒) ความโปร่งใสของกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งทำให้การทุจริตและบิดเบือนประโยชน์ของภาคอื่นๆ ไปเป็นของตนเองกระทำได้ยากหรือทำไม่ได้

๓) ความรับผิดชอบที่ต้องตอบคำถามและถูกวิจารณ์ได้ รวมทั้งความรับผิดชอบในการตัดสินใจและสอดคล้องกับแนวคิด ของอาจารย์ ปันยารชุน (๒๕๔๖) ได้กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรได้ ธรรมาภิบาลช่วยให้สังคมเข้มแข็งในทุก ๆ ด้านบุคลากรในองค์กรสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความเจริญด้วยฐานอันมั่นคง จากแนวคิดดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุให้สถาบันฯ นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสถาบันฯ ผู้บริหาร ครู บุคลากร ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาในสังกัดทั้ง ๗ แห่ง เกิดความพึงพอใจ และเห็นความสำคัญของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มาขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๑. จากผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พ布ว่า ท่านหลักการมีส่วนร่วมยังได้รับความร่วมมือ น้อย ดังนั้นผู้บริหารควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในสถาบันฯ ให้มากขึ้นโดยในการจัดกิจกรรมของสถาบันฯ ควรมีการประชุมเพื่อให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นและต้องได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรด้วยทุกครั้ง

๒. ผลจากการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดทั้ง ๗ แห่ง ด้านหลักการมีส่วนร่วม พ布ว่า บุคลากรบางคนและบางครั้ง ยังไม่เข้าใจในการบริหารสั่งการในการดำเนินการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรให้มีการประชุมเพื่อให้บุคลากรได้ออกความคิดเห็นและได้รับความเห็นชอบจากผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้วยทุกครั้ง

๓. ด้านความรับผิดชอบ คือ ผู้บริหารควรพินความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง ดังนั้นผู้บริหารควรจะเปิดใจให้กว้างและยอมรับความคิดเห็นของบุคลากรให้มากขึ้น

๔. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาอื่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถาบันฯ ให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม

๕. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านการบริหาร หรือภาระที่เป็นผู้นำของสถาบันฯ เพื่อนำสู่การพัฒนาในครั้งต่อไป

สำหรับผู้ที่ต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาเข้าชมเว็บไซต์

คณบดีผู้จัดทำ

นายลิขิต พลเหลา ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔
นายจิระวัฒน์ ขาวิต รองผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔
นายประดิษฐ์ พาชื่น รองผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔
นายวินัย จันทร์เกشم ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาบัณฑิต
นายสุรำภรณ์ สุรำภรณ์ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณภาพและความร่วมมืออาชีวศึกษา
พนักงานราชการ เจ้าหน้าที่ บุคลากรสายสนับสนุน ทุกคน
นางสาวสุกัญญา มนตรีโพธิ์ เจ้าหน้าที่สถาบัน เลขาธุการ

INSTITUTE OF VOCATIONAL EDUCATION : NORTHEASTERN REGION &
UBON RATCHATHANI